

VAUVAN RAVISTELUN EHKÄISY

RAVISTELLUN VAUVAN OIREYHTYMÄ

Ravistellun vauvan oireyhtymä voi syntyä vauvan tahallisesta edestakaisesta ravistelusta tai myös lyömisestä, jonka seurauksena pienelle lapselle muodostuu aivovamma. Tavallisimpia oireita tästä ovat tajunnanmenetykset ja kouristuskohtaukset, tajunnan tason tai vireystilan heikkeneminen, oksentelu ja ärtyneisyys sekä hengitysvaikeudet. Lapsi voi jopa kuolla ravistelun seurauksena. Valtaosalle eloonjääneistä ravistellun oireyhtymän kokeneista vauvoista jää pysyvä vamma.

ESIINTYVYYS JA ALTISTAVAT TEKIJÄT

Tyypillisin vauvan ravistelutilanne on seurausta siitä, kun väsynyt ja tuskastunut aikuinen ravistelee vauvaa saadakseen itkun loppumaan. Muita ravistelulle altistavia tekijöitä ovat tutkimusten mukaan muun muassa äidin nuori ikä, vauvan keskosuus, kaksosuus, lapsen vammaisuus, yksinhuoltajuus, parisuhdeongelmat, päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat sekä vanhempien työttömyys. Tilastojen mukaan poikavauvat ovat suuremmissa vaaroissa joutua ravistelluiksi kuin tytöt. Ravistellun vauvan oireyhtymän esiintyvyys on 22–40 tapausta 100 000:ta alle yksivuotiaista lasta kohden. Ravistelun kohteeksi joutuvat tavallisimmin 3–4 kuukauden ikäiset vauvat. Arvioiden mukaan kaikista alle kaksivuotiaista lapsista vajaata 3 prosenttia on ravisteltu vähintään kerran.

SEURAUKSET

Ravistelu on vauvalle hengenvaarallista, sillä vauvan pää on iso ja painava suhteessa muuhun vartaloon ja vauvan niskalihakset ovat vielä heikot ja selkäranka hyvin taipuisa. Ravisteltaessa vauvan pää liikkuu edestakaisin hyvin nopeasti ja suurella voimalla. Tällöin pään pienet verisuonet voivat repeillä ja vauva saattaa saada verenvuotoja aivoihin ja silmiin. Ravistelu voi aiheuttaa myös aivojen hapenpuutetta. Välittömästi ravistelun jälkeen vauva voi olla unelias, syödä huonosti, hengittää katkonaisesti, kouristella tai mennä tajuttomaksi. Pitkäaikaisseuraukset, muun muassa näkövamma tai -häiriöt, oppimisvaikeudet, kehitysvammaisuus, käyttäytymisongelmat, epileptiset kohtaukset tai epilepsia voivat olla vakavia ja pysyviä. Ravistellun vauvan oireyhtymässä kuolleisuus on 7–23 prosenttia.

LAINSÄÄDÄNNÖN VELVOITTEET

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöllä on velvollisuus tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus lapsen kotikunnan lastensuojeluviranomaiselle lapsen pahoinpitelystä tai sen epäilystä. Lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuus kumoaa salassapito-velvollisuuden. Ilmoitus voidaan tehdä kirjallisesti tai suullisesti.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan kaikissa lasten pahoinpitelyepäilyissä lastensuojeluilmoituksen tekemisen yhteydessä terveydenhuollon ammattihenkilöitä veloitetaan ilmoittamaan asiasta aina myös suoraan poliisille. Pahoinpitelyepäilystä on välitettävä tieto poliisille heti, jotta poliisi voi käynnistää tutkinnan. Ravistellun vauvan oireyhtymä on aina lähtökohtaisesti hengenvaarallinen tila, joten vamman aiheuttaminen luokitellaan törkeäksi pahoinpitelyksi.

OHJEITA AMMATTILAISELLE

- Ota jokaisella neuvola-käynnillä puheeksi perheen ilot ja huolenaiheet, jaksaminen, avun- ja tuensaannin keinot ja järjestä perheelle tarvittavaa tukea ja apua.
- Korosta varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen merkitystä vauvalle ja aikuiselle. Vauvaan tutustuminen vaatii aikaa.
- Kerro vauvan ravistelun seurauksista ja keinoista ehkäistä sitä. Käytä tarvittaessa apuna Käsiteltävä varoen -esitettä.
- Ravistellulle vauvalle on saatava apua välittömästi.

OHJEET JA NEUVOT VANHEMMILLE

- Älä koskaan ravistele vauvaa!
- Vauva ei itke tahallaan ärsyttääkseen, vaan ilmentää itkullaan tarpeitaan ja epämukavaa oloaan.
- Ärtymyksen tullessa laske vauva turvallisesti omaan sänkyynsä, rauhoittele itseäsi esimerkiksi hengittämällä syvään, kuuntelemalla musiikkia tai soittamalla läheisellesi.
- Vaihdelkaa vuoroja vauvan hoidossa, jotta väsyneempi aikuinen voi välillä levätä.
- Väsymyksen myöntäminen ja avun pyytäminen eivät tarkoita epäonnistumista vaan vastuullisuutta.
- Jos voimasi ovat loppumassa, ota ajoissa yhteyttä neuvolaan tai kuntasi perhetyöntekijöihin.
- Apua voit saada myös lapsiperhejärjestöistä ja tukipuhelimista.
- Jos lastasi on ravisteltu, vie hänet lääkäriin.

Ravistelun vaarat vauvalle ovat estettävissä kokonaan!

LISÄTIETOJA

Hakulinen T., Pelkonen, M., Salo, J. & Kuronen, M. (toim.) 2015. Meille tulee vauva: Opas vauvan odotukseen ja hoitoon. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Potilaan lääkirilehti. <http://www.potilaanlaakarilehti.fi/uutiset/ravistellun-vauvan-oireyhtyma-vaikeasti-tunnistettava-kaltoinkohtelu/>

THL-blogi: <https://blogi.thl.fi/kasiteltava-varoen-ravistelun-vaikutukset-ovat-vauvalle-kohtalokkaat/>

YHTEYSTIEDOT

Tuovi Hakulinen Tutkimuspäällikkö
Ulla Korpilahti Kehittämispäällikkö
Miia Rehnstrand Suunnittelija

etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL
www.thl.fi • twitter.com/THLorg • facebook.com/thl.fi

